

X.

ENDNU LIDT OM SØREN KIERKEGAARDS DISPUTATS.

Af Carl Weltzer.

I en tidligere Artikel¹ blev en Række Universitetslæreres Udsagn om Søren Kierkegaards Magisterafhandling 1841 bragt for Dagen. Det kan da hellerikke være uden Interesse at se, hvorledes man fra Kierkegaards gamle Skole, Borgerdydskolen, saa paa dette Værk, der blev hans egentlige Gennembrud, om hvilket hans første trykte Arbejde »Af en endnu levendes Papirer« (1838) vanskelig havde vakt større Forhaabninger. Søren Kierkegaard kom ind i Borgerdydskolen som en spinkel Otteaaarsdreng i en rødkaalsfarvet Dragt og blev, som saamange andre dygtige Elever, hængende ved Skolen som Hjælpelærer og Lærer og var det endnu i 1840, da hans Udseende længst havde et tilstræbt Skær af »Jeunesse dorée«, (»blaa Dreng«, som en senere Tids Skoleinspektør saa rammende har navngivet Lapsestadiet). I alle disse 19 Aar fra 1821 til 40 var *Ernst Bojesen* Allernæsthøjestesamme, nemlig Professor Michael Nielsens højre Haand, en gammel Elev, optugtet og udviklet i Borgerdydaanden med dens strenge Krav og solide Kundskaber. Samtidig med at undervise, især i Latin og Græsk, hvor han underviste, saa det aldrig glemtes², blev Bojesen efterhaanden — trods en fuld Timeplan og Skolens Inspektorat — cand. theol., mag. art og Dr. phil. En nær Ven af Poul Møller, en ivrig Studenterforeningsdebattør, udøvende Musiker, og et Menneske, der fulgte det classiske »carpe diem«. Han har set et Tiaar smuldre væk for Søren

¹) Kh. Saml. 6. R. VI, 284—311.

²) I. H. Lorck: Fem og halvfjerdsindstyve Aar 1885, 23—25.

Kierkegaard, set den umodne 17 aarige Student med den spinkle Skikkelse folde sig ud og som en Faust ikke sværge til noget enkelt Fakultets Visdom. Vennen Poul Møller kunde paa sit Dødsleje tale om Kierkegaards skadelige, altfor store Studieplan¹. Skulde det altsammen blive falske Løfter, et uforløst Foraar? Disse Studenterforeningstaler, disse Bladartikler, denne skindøde Bog om Andersen, disse evindelige Dispyter med alle og enhver, denne pludselige umotiverede Latter paa aaben Gade, dette Overfladeliv, var det da det Hele? Eller manglede han blot at naa til Mands Modenhed?

I det delvis tilgængelige J. N. Madvigs Arkiv (Rigsarkivet) giver Ernst Bojesen, der nu var blevet ansat ved Sorø Akademi, hvis Rektor han snart blev, sin nære Ven Madvig sin Mening om Søren Kierkegaards Disputats. Det er en Kender i egentligste Forstand, der har Ordet, kendt baade med Doktoranden og hans Emne i videste Omfang; han har selv været med til at give Kierkegaard hans Syn paa Græciteten. Brevet er udateret, men maa være skrevet i det tidlige Efteraar 1841.

... »Naar De seer Kierkegaard, vil jeg bede Dem hilse ham og takke ham for Disputatsen, som jeg har læst med megen Interesse. Den røber et afgjort filosofisk Talent, stor Lethed i at tumle sig i de Regioner, hvor saa Mange forgjæves vil arbeide sig op, fremdeles en ikke ringe indvortes Erfaring i mange Stemninger og aandelige Tilstande. Meget hist og her er særdeles godt sagt, og, hvad der især glæder mig, han synes at have gjort et ret alvorligt Studium af sit Arbeides Materiale.

Men det virker under Læsningen vel vækkende, men sjelden overbevisende; det lader mange Tvivl og Indvendinger ubesvarede eller utilfredsstillende besvarede; det mangler overhovedet Ro, Klarhed og Selvbeherskelse og al kunstnerisk Afrunding.

¹) Efterladte Papirer. VIII. 108.

Imidlertid har det været mig kjær, at Kierkegaard har concentreret sine ikke ringe Kræfter i eet Arbejde, baade for hans egen Skyld og for Opinionen; thi de Fleste betragtede ham vel som et ualmindeligt Hoved, men Mange vare nær ved at ansee ham for en Slags genial Taugenichts, især fra den Tid, da han selv som en moderne Socrates løb omkring med Alle og Enhver paa Gader og Stræder for at snakke med dem eller udbrede sine gode Indfald. Dette var han dog virkelig for god til, og i denne Henseende er det mig kjær, at der er vederfare ham nogen Retfærdighed.«

Bojesen fremhæver saaledes Disputatsens etiske Virkning paa Kierkegaard; Arbejdet fik Samling paa hans Personlighed. Emil Boesen¹ mener, at Forlovelsen og Afhandlingen begge var Midler til, at Søren Kierkegaard fandt sig selv. Bag Sokrates stod Regina; begge blev han mange Talenter skyldig; den braknæsede Vismand gav ham Horizont, mens den søde umiddelbare københavnske Pige gjorde ham paa godt og ondt til en Personlighed.

Bojesen er ogsaa en god Læser, der indoptager og frugtbar gør, hvad han har modtaget. 21 Aar efter at Kierkegaard er blevet »Ironiens Magister« og syv Aar efter hans ensomme Død, vender Bojesen i et Sorø Examensprogram: (1862) »Forstudier til en Afhandling om den æsthetiske Ideas Udvikling hos Grækerne i videnskabelig Retning« tilbage til sit Ungdoms Arkadien. Og selvom han stadigt nævner Poul Møller med ublegnet Hengivenhed, er han nu i udpræget Grad sin Elev Kierkegaards Discipel. Det er ikke blot Kierkegaards Skrifter bl. a. »Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift«, hvortil der refereres, men Kierkegaard er hans Basis. Som Bojesen til Grund for sine Haandbøger i de romerske og græske Antiquiteter (1839 og 1841)

¹) Kierkegaardarkivet (K. B.). D. Pk. 5: »... det voxede frem i ham til Klarhed med hvad han selv vilde og formaaede ... vel især medens han skrev om Begrebet Ironie og derefter under hans Forlovelse«.

havde lagt Madvigs Forelæsninger (til alles, undtagen Madvigs, Forbitrelse¹), lader han aabenlyst Kierkegaards Ungdomsværk fra 1841 være Hovedkilde til et væsentligt Afsnit af Skriftet om *Æstetiken* hos Grækerne: »Om Ironien har S. Kierkegaard i den anden Del af sin *Magisterafhandling* om Begrebet Ironi sagt meget Træffende og Skarp-sindigt, som er benyttet i det Efterfølgende« (p. 115). Hvorefter Ironiens og Humorens Væsen skildres med Bojesens Haand, men i Kierkegaards Aand.

Mærkeligt nok har Ernst Bojesens Personlighed ikke tiltrukket sig Doktorerne Himmelstrups og Schousboes Opmærksomhed; hans Indflydelse laa jo ogsaa inden 1833, da Søren Kierkegaard gennem sine Papirer tager fat paa at lede til og fra Forstaaelsen af Begrebet Kierkegaard. Bojesen er the missing link mellem Hosekræmmersønnens gammeltestamentlige Kuethed og Studenteraarenes Frigørelseskampe. Han var med til at lære Søren Kierkegaard at se ind i sig selv; han var en virkelig Pædagog².

¹) Jfr. Madvigs Nekrolog i Ill. Tid. 1. 1. 1865 Nr. 275. ²) Østre Borgerdydskole 1787—1937 Kh 1937, 63—64. P. A. Heiberg: Bidrag til et psykologisk Billede af Søren Kierkegaard i Barndom og Ungdom, Kh. 1895, 105—09.